

Veileder for videregående skole

Undervisningsopplegg til NRK-serien RUS

Episode 4: Gledesrus

Undervisningsopplegget er et verktøy for hvordan du kan bruke NRK-serien RUS i videregående opplæring.

Denne veilederen gir deg tips til forberedelse og gjennomføring av **episode 4**. Veilederen ses i sammenheng med Power Point-presentasjonen.

Det gir best utbytte å involvere elevene i planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisningsopplegget. Ved å involvere får elevene jobbet med det som de selv er opptatt av.

Gode råd til lærere fra elever

Kanskje vil du som lærer oppleve det vanskelig å snakke om rusens positive sider i en klassesituasjon. Kanskje vil du være redd for å trigge elevenes nysgjerrighet med rus? Til deg har ungdommene følgende råd:

- *“Vær åpen om at du er litt usikker på hvordan du skal balansere og snakke om rusens gleder og risiko samtidig. Vi elever synes det er viktig å få snakke om både positive og negative sider ved rusbruk.*
- *Anerkjenn den «rusverden» ungdom lever i, også gleden ved rusbruk.*
- *Vi lytter gjerne til lærere som er åpne om egne rus erfaringer. Vi blir også mer trygge på å si hva vi selv mener når lærere tør å by på egne erfaringer og tanker.*
- *Være åpen om at rødvin på fredagskvelden også er å ruse seg. Spør også gjerne hvordan vi synes det er å være ungdommer når voksne drikker.”*

Hvis du som lærer/fagperson har behov for mer kunnskap eller veiledning om tematikken, så ta kontakt med ditt regionale KORUS.

Rammene for undervisningsopplegget

Tid: To dobbelttimer

Mål og tema med undervisningsopplegget	04
Episode 4 av "RUS"	05
Gruppearbeid: Refleksjonsoppgaver, praktiske øvelser og leker . .	06
Kontaktinformasjon ved bekymring	10

Mål og tema

Elever ønsker mer og bedre rusundervisning i skolen. De ønsker fakta og ikke en pekefinger. De ønsker en arena hvor de kan diskutere og reflektere sammen med medelever og trygge voksne. Målet med undervisningsopplegget er å bidra til dette.

Denne undervisningsøkten har fokus på rusens lyse side. For å forstå hvorfor folk ruser seg, må vi forstå rusens gleder. Elevene får også innblikk i at det finnes ulike meninger i samfunnet vårt om hvordan Norge bør håndtere bruk av narkotiske stoffer. Målet med undervisningsøkten er å gi elevene innsikt i hvilken funksjon rusen kan ha, og få dem til å reflektere over og diskutere hvorfor folk ruser seg, og hvilken rolle rus har for den enkelte og i kulturen vår.

Når er rus glede og når er det ikke glede?

▶ Se episoden

Episode 4: Gledesrus

I serien RUS på NRK skal Leo finne sannheten om rus – på godt og vondt.

For å forstå hvorfor folk ruser seg, må vi forstå gleden. Leo Ajkic ser på rusens lyse side.

Gruppearbeid

Se igjennom refleksjonsspørsmål, praktiske øvelser og leker før du utarbeider og gjennomfører undervisningsopplegget. Sett sammen grupper og velg oppgaver, gjerne sammen med elevene.

Avtal med elevene når og hvordan lærer skal være til stede i gjennomføring av oppgavene. Mange elever gir uttrykk for at det blir bedre samtaler uten lærer til stede. Noen elever kan for eksempel ta et medansvar for refleksjonsspørsmålene. Man kan også avtale at lærer skal være til stede, men da i en litt annen rolle, og som en trygg voksenperson.

I tillegg til oppgavene som er eksemplifisert her, kan undervisningsopplegget knyttes til et større og gjerne tverrfaglig arbeid. Sjekk ut aktuelle kompetansemål i ulike studiefag.

Refleksjonsspørsmål

Metodikken IGP (individ – gruppe – plenum) kan være en metode å benytte i arbeidet med refleksjonsspørsmålene. Metoden foregår i tre etapper:

- 1) elevene tenker litt selv
- 2) reflektere og diskutere i grupper
- 3) presentere i plenum.

Ordsky

Før klassen ser episoden

Bruk for eksempel Learnlab, Curipod eller andre digitale læringsverktøy for å lage en ordsky med hva elevene assosierer med ordet “Gledesrus”?

Umiddelbart etter dere har sett episoden

Lag ny ordsky over ordet “Gledesrus”.

Ble ordskyene like eller ulike? Hva ble eventuelt endret, og hvorfor?

Gledesrus og livsglede

- Når er rus glede og når er det ikke glede?
- Er rus nødvendig for å oppleve ekstase og livsglede?
- Er rus en del av det å søke nye opplevelser og pushe grenser? Og er det forskjell her på ungdommer og voksne?
- Hvilke andre måter (enn alkohol og illegale rusmidler) kan få deg til å kjenne på lykkerus og gi deg et adrenalinkick?
- Gledesrus og livsglede; henger disse begrepene sammen eller er de motsetninger?
- Hva tenker du om dette sitatet fra boka “Meningen med rus” av Øystein Skjælaaen?

“Til alle tider og overalt i verden har mennesker søkt rus. I dag er det en del av de fleste menneskers liv. Rus er avbrudd fra jobb og rutiner og kan gi oss frihet og fellesskap. Den hjelper oss å leve. Men alle kjenner noen hvor rusen ikke lenger gir glede, bare smerte, skam og sorg. Rusen er blitt et middel for å takle hverdagen. Det er rus for å være”

Festkultur

- Hvorfor og i hvilke sammenhenger finnes det pliktrus og ruspress?
- Er det greit med ruspress, når hensikten er et ønske om at alle på en fest skal ha det fett, være inkludert og bidra til god stemning?
- Er det forskjell på ruspress hos ungdom og voksne? Eventuelt hva slags forskjell tror du? (Her kan lærer gjerne dele av egne erfaringer, eller elevene kan spørre foreldrene eller andre voksne).
- I hvilke sammenhenger er det greit og ugreit at noen er edru på fest?
- Hvordan er det å være edru på fest, når andre ikke er det? Har du prøvd? Vil du prøve?
- Hvis du har en kompis som sliter med alkohol, er du da villig til å ikke drikke/ruse deg på fest, slik at vedkommende syns det er ok å være med på festen?
- Hvordan kan man ha fest uten alkohol og rus? Kan skolen være med å bidra til dette? Eventuelt hvordan?

Rus i serier, filmer og musikk

Hva gjør det med ditt forhold til rus, når rusmidler og rusbruk fremstilles positivt i populærkulturen? Ta utgangspunkt i en serie/film/ musikk dere liker. Undersøk og diskuter hvordan rus fremstilles.

Avkriminalisering og legalisering

- Hva vet du om forskjellen på avkriminalisering og legalisering?
- Hvis man skal tilby hjelp i stedet for straff for bruk av illegale rusmidler, hva slags type hjelp er nyttig for ungdommer?
- Hva tror du vil skje om narkotika til eget bruk blir avkriminalisert?

Praktiske øvelser og leker

- Påstandslek
- Rollespill
- Podkast
- Lage russelåt
- Infoplakat

Påstandslek

Hvert hjørne i klasserommet representerer en påstand. Elevene stiller seg i et hjørne og skal forsvare påstanden selv om de ikke er enige i den. Gjør om refleksjonsspørsmålene eller la elevene finne egne påstander som de synes er aktuelle til temaet.

Rollespill

Elevene tar ulike roller og lager et lite skuespill med utgangspunkt i refleksjonsspørsmål. Det kan være lettere å ta på seg en rolle enn å dele personlige erfaringer.

Forslag:

- a) For og imot avkriminalisering
- b) Utsette og bli utsatt for ruspress
- c) Lag kreative unnskyldninger for ikke å drikke. Fremfør de for klassen. Stem på den mest morsomme unnskyldningen

Podkast

Lag podkast-episoder med ulike temaer knyttet til rusens gleder og bekymringer. Del gjerne elevene inn i grupper på fire personer.

Forslag:

Elevene kan:

- a) Innta ulike roller i en samtale for å få frem ulike synspunkter på temaer
- b) Intervjue aktuelle personer om rusens funksjon i kulturen vår
- c) Analysere tekstene i russelåter og diskutere dette i en podkast

Lage russelåt

Lag den drøyeste russelåten og fremfør den i klassen eller i en podkast.

Infoplakat

Utarbeid plakater digitalt eller fysisk, basert på refleksjoner over de ulike temaene.

Kontaktinformasjon ved bekymring

Gi informasjon om hva det er lurt å gjøre og hvem ungdommer kan kontakte om noen blir fulle, bevisstløse eller neddopet. Gi informasjon om nødvendigheten av å ringe 113, og at det er straffbart å etterlate en person i hjelpeløs tilstand, ref Straffeloven §288

Snakk om mulighetene for hjelp, hvis elevene er bekymret for seg selv eller for en venn. Presenter og gi kontaktinformasjon til hjelpeapparatet på din skole og andre aktuelle hjelpetjenester i egen kommune/bydel og eventuelt andre steder.

Gi informasjon om nettressursen til RUSinfo, hvor elevene blant annet kan finne informasjon om ulike rusmidler, og få veiledning via chat.

**ROCKET
MAN**

RUSinfo

NRK Skole

KORUS

 Telemark
FYLKESKOMMUNE

 Vestfold
FYLKESKOMMUNE

Undervisningsopplegget er utviklet i et samarbeid mellom elever, pedagoger og andre fagfolk i Vestfold og Telemark Fylkeskommune, pårørende, Rocket-Man, RUSinfo, NRK Skole og KORUS.